

Pomen raziskovanja v vzgoji in izobraževanju v času učenja in poučevanja na daljavo

Predgovor

Ana Mlekuž

Pandemija covid-19 je imela hude posledice za področje vzgoje in izobraževanja, saj je bilo zaradi zaprtja šol potrebnih veliko prilagoditev izobraževalnega procesa. Številni_e učitelji_ce so s pomočjo digitalnih tehnologij poučevanje iz učilnice prenesli_e v digitalno okolje, učenci_ke pa so se tako srečali_e z novimi načini učenja in poučevanja na daljavo. Ob tem pa sta pandemija covid-19 ter učenje in poučevanje na daljavo spodbudila nekatere bistvene razprave o vprašanih na področju vzgoje in izobraževanja, kot so npr. reforme na področjih ocenjevanja, kurikulumu, pedagogike, pravičnosti v izobraževanju itn. Vse to so področja, ki jih je potrebno ponovno analizirati in razumeti tudi z vidika učenja ter poučevanja na daljavo in kot taka zahtevajo bolj niansirane, kritičnejše oblike analize, ki jih lahko uporabimo pri pripravi strategij za odzivanje področja vzgoje in izobraževanja na izredne razmere.

Pričujoča monografija je tako poskus prvega pregleda raziskav oziroma analiz, ki so nastale v slovenskem izobraževalnem prostoru v času pandemije covid-19. Nekatere izmed njih se neposredno dotikajo učenja in poučevanja na daljavo, druge pa so v tem času nastale ter se učenja in poučevanja na daljavo dotikajo le posredno.

Monografija je sestavljena iz treh sklopov. V prvem sklopu se osredotočamo na bralno pismenost. Tako se avtorica Klaudija Šterman Ivančič v prvem poglavju, »Učiteljevo poučevanje in motivacija za branje: razlike po spolu in izobraževalnem programu«, osredotoča na učiteljevo poučevanje

ter kako le-to vpliva na učno motivacijo učencev za branje, ob tem pa izpostavlja razlike po spolu ter izobraževalnem programu. V naslednjem poglavju z naslovom »Opismenjevanje učencev prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja v luči dela na daljavo v izrednih razmerah« Maja Kerneža raziskuje učinke dela na daljavo na tehnike branja in pisanja ter utrjevanje ter izboljševanje tehnike branja in pisanja pri otrocih v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju. S podobno tematiko se ukvarjata tudi Marija Ropič Kop ter Saša Klar Zadavec v naslednjem poglavju, »Učinek branja besed v 1. razredu na branje neumetnostnega besedila in bralno razumevanje v 3. razredu«, ki raziskuje, ali ima glasno branje besed v začetku 1. razreda učinek na zmožnosti branja v 3. razredu (na čas, ritem in izraznost branja, na število napak v branju ter na bralno razumevanje nižje in višje ravni). Sklop zaključujemo s poglavjem »Pouk slovenščine v Furlaniji - Julijski krajini med epidemijo covid-19: raziskovalna spoznanja in metodološki okvir za pripravo gradiv« avtorice Maje Melinc Mlekuž, ki podrobneje analizira izvedbo pouka v vzgojno-izobraževalnih zavodih s slovenskim učnim jezikom v Italiji med pandemijo covid-19 ter vpliv zaprtja šol na rabo slovenskega jezika.

Naslednji, krajši sklop monografije je sestavljen iz dveh poglavij, ki se obe osredotočata na doživljanje učenja in poučevanja na daljavo. V prvem poglavju tega sklopa z naslovom »Pandemična edukacija: izkušnje in doživljanje šolanja na daljavo pri učencih in dijakih v Sloveniji« se avtorice Nika Šušterič, Veronika Tašner, Katja Koren Ošiljak ter Tanja Oblak Črnič osredotočajo na odzive slovenskih dijakov in učencev na spremembo, nove rutine in zahteve nove šolske realnosti. Drugo poglavje v tem sklopu, »Stališča univerzitetnih študentov do orodij za poučevanje na daljavo in do učenja in poučevanja tujega jezika stroke na daljavo v času epidemije covid-19« – avtorja sta Eva Podovšovnik ter Tilen Smajla –, pa obravnava stališča do učenja in poučevanja na fakultetah med pandemijo covid-19, poroča o razlikah med univerzami in hkrati priporoča oblikovanje poenotene strategije poučevanja v času izrednih razmer.

Monografijo zaključujemo z zadnjim sklopom, sestavljenim iz treh poglavij, ki se osredotočajo na prenos dobrih praks in učeče se skupnosti. Avtorja Igor Peras ter Urška Štremfel v prvem poglavju v tem sklopu, »Zagotavljanje socialne vključenosti v izobraževanju na podlagi dobrih praks Irske in Portugalske«, raziskujeta prenos dobrih praks in oblikovanje politik na področju inkluzivnega izobraževanja. Drugo poglavje, »Medinstitucionalne učeče se skupnosti: metoda za zagotavljanje mehkega

prehoda iz vrtca v osnovno šolo« – avtorici sta Mateja Režek ter Tina Mervic –, se osredotoča na pomen medinstitucionalne učeče se skupnosti pri zagotavljanju pedagoške kontinuitete pri prehodu iz vrtca v osnovno šolo. Sklop pa zaključujemo s poglavjem z naslovom »Priložnosti in izzivi profesionalnega učenja in sodelovanja ravnateljev v Sloveniji« avtoric Mihaele Zavašnik, Mateje Brejc ter Ane Mlekuž, ki raziskuje profesionalno učenje in sodelovanje ravnateljev ter predstavi oceno stanja, pogoje in priložnosti za profesionalno učenje ter sodelovanje ravnateljev danes in v prihodnosti.

Monografija tako predstavlja drobec raziskav in analiz, ki so potekale med pandemijo covid-19, in ponuja izhodišče za nadaljnje raziskovanje tega področja.

Vabljeni k branju!